

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Krško, Novo mesto

Novo mesto

Stev. 24

Leto V.

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Krško, Novo mesto. - Izhaja vsak petek. - Urejuje uredniški odbor. - Odgovorni urednik Tone Gosnik. - Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. - Poštni predal 33. - Telefon uredništva in uprave 127. - Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. - Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrletna 120 din. - Tiska Tiskarna «Slov. poročevalca» v Ljubljani

OD TEDNA DO TEDNA

Francoska vladna kriza in ženevska konferenca imata medsebojno zvezo. Lanielova vlada bi nemara že prej odšla, če se ne bi francoski politiki vendarle nekoliko podredili višjim interesom ženevske debata o Indokini, toda ko je ta zabredla v čedalje bolj negotove vode, tudi v francoski skupščini ni bilo več močnega zavladačevati nezaupanja, ki je že delj časa pretljal pariški vlado.

Ko je prejšnjo soboto 306 poslancev proti 293, ki so bili za Lanielo, odločilo usodo francoske vlade, se je v Parizu začelo že znano obdobje iskanja novega ministrskega predsednika in ugibanja, kako sestavljena vlada bi bila najbolj primerna za sedanjí pereči položaj v Indokini in v njim v zvezi za ženevske konferencie.

V Ženevi pravzaprav niso bili prevedci presencenja sprico francoske vladne krize, ker so kaj takega pričakovali. Indokinitajska debata je tam že prej pršla in zagato in zato so kot odmev tega napovedovali negotuden razplet v Parizu. Tudi drugod po svetu se niso začudili poročilom iz Francije. Nekoliko bolj zanimiv je odmev v Bonn. Tam so navezali Lanielov odstoj predvsem na ratifikacijo pogodbe o evropski obrambni skupnosti (EOS). Zahodnonemškimi uradnim krogom se zdi, da je sedanja francoska vlada storiła precej, da bi v skupščini dosegla izglasovanje ratifikacije. Zato pa se zdaj sprašujejo, ali bo bodoča vlada sposobna storiti kaj več in koliko časa bo zaradi tega še vladala negotovost glede nemške suverenosti in njene vojske.

V sedanjem iskanju nove vlade in njenega programa prihaja vprašanje EOS resnično nekako v ozadje. Vsem se zdi predvsem važna Indokina, za njo se tudi francoska protektorata v Tunisu in Maroku, na zadnjem mestu pa še evropska skupnost. Prvi mandator, ki mu je predsednik republike Coty poveril sestavo nove vlade, je radikalni socialist Mendés France, znan kot nasprotnik ratifikacije EOS.

Toda Mendés France je pristal sklenitve premirja v Indokini in zagovarja pogajanja s Ho Si Minhom. To bi utegnila biti zelo privlačna točka novega programa in precejšnje število poslancev se nagiba k taki rešitvi. Mendés France je vedno ostro grajal celotno politiko Lanielove vlade, v zadnjem času pa se posebej njeno stališče na ženevski konferenci in postopke vodje francoske delegacije Bidaulta. In kaj se navezadnje lahko iz vsega tega rodi, bo šel mar razvoj v Ženevi drugo pot, ali bodo spremembe v Parizu pospešile ugoden razplet indokinitajske razprave, ali pa bodo še poslabšala položaj?

Za zdaj je težavno odgovoriti na katerokoli od teh vprašanj. Deloma je mogoče dobiti celo vtis, da je delegacijam v Ženevi prišla prav francoska vladna kriza, da lahko nanjo zvale krivdo za zastoj in morebitni zaključek konferencie brez pravih rezultatov. Precej se že govori o nadaljevanju dela v Ženevi v raznih komisijah in odborih, ki prav gotovo ne bi imeli take moči kot dosedanje plenarne seje. Ču En Laj je predlagal sklicanje tajne seje petih velešil, ker se mu zdi, da drugače ne bodo prihli do nikakega sklepa o Koreji. Hkrati pa so delegacije 16 držav, katerih čete so se borile na Koreji, ugotovile, da sploh nima več smisla o tem vprašanju razpravljati v Ženevi. Tako azijska konferenca vse bolj vodeni in ima čedalje manj možnosti za uspeh.

Končno je tudi zelo zanimiva napoved, da bosta britanska državnik Churchill in Eden obiskala predsednika ZDA Eisenhewerja. Ženevska zasedanja je vezano na razmeroma precej ožji krog, kot je možno razpravljati n. pr. v OZN, pa vendar se velišle vse bolj zavzemajo za čim ožje sestanke, na katerih hočejo bo svoje odločati o usodi sveta. Toda tak način na splošno postaja vedno manj priljubljen ter vzbuja nezaupanje in ni v skladu z načeli demokracije in enakopravnosti.

VREME

za čas od 18. do 27. junija V drugi polovici prihodnjega tedna (okrog 25. junija) začasne padavine, druge dni sončno in vroče poletno vreme.

Čez mesec dni se bomo srečali v Beli krajini

Ne belokranjska-temveč slovenska PROSLAVA DNEVA VSTAJE

Bela krajina gostoljubno pričakuje udeležence proslav Dneva vstaje in 10-letnice zasedanja SNOS - Potrebne so takojšnje večje organizacijske priprave za skupinske obiske iz posameznih okrajev - Pred 22. julijem bodo odkrili v Beli krajini 23 spominskih plošč in 3 spomenike

11. junija popoldne je bila v Ljubljani na Glavnem odboru Zveze borcev posvetovalna konferenca za proslavo 22. julija v Beli krajini. Posamezne organizacije in ustanove so ob tej priložnosti poročale o nameravanih prireditvah, pripravah za odkrivanje spominskih plošč in spomenikov ter o dosedanjem poteku teh del. Podpredsednik OLO Črnomelj Niko Belopavčič je po konferenci dal za Dolenjski list naslednje podatke:

Letos bo, kakor je znano, glavna, vseslovenska proslava Dneva vstaje v Beli krajini, posvečena deseti obletnici zasedanja SNOS, ki je bilo v Črnomlju februarja 1944. Da bi se pogovorili o dosedanjih pripravah za to proslavo, je bila sklicana konferenca predstavnikov organizacij, ustanov in JLA. Ustanove, ki so bile ustanovljene sredi borbe za našo osvoboditev na ozemlju Bele krajine, bodo ob tej priložnosti odkrile vrsto spominskih plošč ter tako obeležile zgodovinske kraje iz let NOB.

Tako bodo zdravstvene ustanove 11. julija odkrile spominski kamen na Planini, hkrati pa bo črnomaljska podružnica Planinskega društva odkrila na Mirni gori svoj planinski dom. Spominski plošč bosta odkrili tudi na Črešnjevcu in v Kanižarici, kjer je delovala civilno-vojna bolnišnica. V Kanižarici bodo plošč odkrili predvidoma 22. julija jutraj.

Sekretariat za gospodarstvo bo odkril spomenik vsem svojim institucijam v Srečnji vasi, spominsko ploščo pa v Črnomlju. Hkrati bodo dobile zadnje vasi semiške okolice elektriko, s čimer bo slavnostno zaključena elektrifikacija občin Metlika in Semič.

Najdalje je v pripravah na belokranjske slovenski prišel kolektiv Narodne banke za LRS oz. njegov sindikat. Doslej ima pripravljeno že nad 1500 udeležencev iz vseh krajev Slovenije ter več delegacij iz ostalih republik. Dogovorjen je z »Belsadama« ki bo sprejel v oskrbo kolektiv NB. V Črnomlju, kjer je deloval Denarni zavod Slovenije, bodo odkrili spominska ploščo. Izdal bodo tudi dokumentarno brošuro o ustanovitvi in delu Denarnega zavoda in odprli razstavo, ki bo prikazala delavnost in pomen tega zavoda. Razstava bo odprta za teden dni pred glavno razstavo. Spet bomo lahko med drugim videli prve hranilne knjižice na osvojenem ozemlju, taktatni denar, bone, dokumente menjalnice itd. 21. julija zvečer pripravljajo sindikalne podružnice Narodne banke iz Ljubljane, Maribora, Celja in drugih krajev pester kulturni nastop.

Rdeči križ Slovenije pripravljajo 29. junij v občini Gotna vas

Završalo je v Podgorju dostarih Gorjancev pa tja do Ljubnega in Krke. Za drugič se pripravljajo občina Gotna vas na svoj praznik 29. junij bo skoraj tu, zato ima pripravljajni odbor dela čez glavo.

Prvič so v Podgorju praznovali svoj občinski dan na Gorjancih, kjer so borci NOV leta 1942 z uspehom napadli fašistično postojanko. Letos pa bodo praznovali 29. junij v Smolenji vasi, kjer so leta 1942 potolkli fašistično drhal na Krki. Folklorne skupine, pevci in

Vajenska razstava v novomeškem okraju

Naglo se bliža konec šolskega leta in naš valjenci se že v svojem in resnostjo pripravljajo na zaključne šolske in kasneje, pomošniške izpite. Valjenci, ki so po raznih vajenskih taborih že kennali te izpite že vlagajo prošnje za pomošniške izpite pri okrajnih obrtnih zbornicah. Vse se nekako mružično pripravljajo na ta važni življenjski trenutek. Valjenci kaj tekmujejo med seboj, kdo bo lepše in boljše izdelal predmet stroke za razstavo, ki bo ob zaključku šolskega leta.

Ze nekaj let smo vajenci gledali vajenske razstave, ki so bile vse bolj ali manj lepe in pomembne, letos pa bo ta razstava imela neko posebnost. Razstavljali namreč ne bodo samo vajenci zadnjega letnika, marveč tudi vajenci prvih dveh letnikov. Glede na predčasno izdane učne načrte za praktično delo vajencev v delavnicah, je organizirala obrtna zbornica, in s sporazumu s učiteljskim svetom vajenske šole v Novem mestu in Sentjerneju, razstavo izdelkov vajencev vseh treh letnikov. Z razstavo bodo vajenci pokazali kaj in koliko so se naučili in v prvem ali drugem letu učenja in v koliko se znajo uveljav-

Za lepoto in zdravje samo krema

SOLEA

proizvod tovarne »ZLATOROG« - Maribor

krili spominsko ploščo predvidoma 22. julija.

Društvo pravnikov Slovenije bo v spomin na prvi zbor slovenskih pravnikov 1944. leta odkrilo spominsko ploščo na Suhorju, kjer bodo v prisotnosti delegacij vseh okrajev LRS, ljudstva občine Metlika, mladine padlih borcev in ostalih gostov odkrili spomenik, posvečen odohodu XIV. divizije na Stajersko, ki ga pripravljajo rezervni oficirji skupno z GO ZB. Od tam bodo krenili s suhorskimi in metliškiimi patruljami proti Črnomlju, kjer bodo zvečer velike kulturne, fizkulturne, zabavne in ostale prireditve.

Kolektiv podjetja »Leška« bo odkril spominsko ploščo v Črnomlju, kjer je bila prva partizanska stovarna zdravilnica. Javno tožilstvo in LMS bosta odkrila spominske plošče v Semiču, LMS pa poleg tega še v Gradniku. V Mihelji vasi, kjer je deloval Tanjug, nameravajo odkriti spominsko ploščo 22. julija, Radio Ljubljana pa bo odk-

kril tako ploščo v Črnomlju, kjer je bil med borbo studio Radija OF.

21. in 22. julija bodo poleg navedenih proslav in odkritij podobne prireditve tudi v ostalih belokranjskih vaseh in trgih. Občinski ljudski odbori in vodstva organizacij bodo imela po vsej Beli krajini slavnostne seje, prirejane bodo velika zborovanja in manifestacije. Pozdraviti je treba pobudo naših letalcev, ki pripravljajo poleg odkritja spomenika blizu partizanskega letališča na Krasiu tudi velik letalski miting s šolskimi, športnimi in borbenimi letali.

Na posvetovanju je bilo podarjeno tudi, da je treba pohiteti s pripravami za udeležbo na proslavi v Beli krajini. Sistematično je treba organizirati prihajanje udeležencev na okrajnih stabihi. Nujno je treba formirati tudi republikli štab, ki bo nadalje vskajevalo delo in priprave za velike dneve, ki bodo v juliju.

Povečana skrb ZB za otroke padlih borcev

že, da se občinski odbori ZB niso dovolj pobrigali, da bi materam in skrbnikom pojamsili zakaj je potrebno, da gre do otroci za tri tedne na odhidi. Vse dosedaj zamernarjeno naj popravijo in pohite, do-

Zbor

članov in članic Rodu gorjanskih tabornikov bo v soboto 19. 6. 1954 ob 16. uri. Zbirališče na mostu v Ragov log.

V Beli krajini proučujejo gradivo III. kongresa Zveze komunistov Slovenije

Na zadnji seji je Okrajni komite ZK v Črnomlju obravnaval tudi vprašanje načina proučitve gradiva III. kongresa ZKS. Da bi bilo čim več koristni za razvoj socialističnih sil v okraju in da bi se dosedanje pomanjkljivosti in nezdravi pojavi politične in idejne narave uspešneje odpravljali, je bilo na seji sklenjeno, da bo material III. kongresa ZKS predstavljen v obliki seminarjev za komuniste, predsedniške odborov SZDL in predsedniške mladinskih aktivov.

V okraju bo okrog 13 takih seminarjev, izmed katerih sta dva v Črnomlju in eden v Dragatuvi se pričel z delom. Da bi ta idejno politična akcija organizacijsko in časovno enotno potekala, je izdelan za delo seminarjev podoben načrt, v katerem je občinski komitejem in osnovnim organizacijam ZK jasno nakazan in

kjer je še čas za prijave. Letos bodo kolonije v Kranju, na Mirni in v Šmarjetli. Prostor in sredstva so zajamčena, zato pohitite s prijavi.

Da bi se člani odbora sami pogovorili z otroki in njihovimi redniki glede nadaljnjega šolanja in vzgoje, je odbor sklenil, da skliče na sedežih občin sestanke vseh takih otrok in njihovih rednikov, oziroma skrbnikov. Skupno s članom okrajnega odbora ZB bo prišel tudi zdravnik, ki bo vsakega otroka pregledal. Pogovoriti se bodo lahko tudi glede vključevanja v uk v obrt in industrijo ter druge šole. Ti sestanki bodo že v prihodnjih dneh. Občinski odbori ZB naj poskrbe, da bodo na nje prišli prav vsi otroci padlih borcev, saj je to v njihovem lastnem interesu, kot v interesu celotne družbe.

Pomoč poplavljenecem

Poziv Socialistične zveze delovnih ljudi, Rdečega križa in ostalih organizacij za pomoč poplavljenecem v celjskem, soštanjskem in krškem okraju je tudi na Dolenjskem dobl topel odmev: iz dneva v dan je vsota nabranega denarja večja, čedalje več pa je tudi blaga, kosov oblek, obutve in pod. prispevkov. Zbiralne akcije so v kočevskem, črnomaljskem in novomeškem okraju v polnem teku. Do ponedeljka 14. junija smo zvedeli o naslednjih uspehih, ki pa so medtem že znatno večji:

Okraj KOČEVLJE: OLO Kočevje 500.000 din, Kmetijsko gozdno posestvo 100.000 din, podjetja v Kočevju doslej 400.000 din. Kočevski rudarji bodo prispevali poplavljenecem zaslužek enega dneva. Sindikalne, mladinske in ostale organizacije vneto zbirajo nadaljnja sredstva. Tudi kmetijske zadruge bodo prispevale svoj delež; vzgled je dala Okrajna zadruga svezs s 50.000 din.

Okraj ČRNOMELJ: OLO Črnomelj 1 milijon din. Zelezolivarna bo prispevala v svojih izdelkih 50.000 din, vsi delavci »Belsada« pa svoj enodnevni zaslužek. Prav tako bo kolektiv »Belokrajinke« podaril poplavljenecem enodnevni zaslužek delavcev in nametencev. Uslužbenici NB so zbrali do ponedeljka 2.250 din, sindikat na okraju pa nad 5000 din. OSS je prispeval 20.000 din, sindikat cestarjev 8.500 din, Log-Vinomer pa 1.500 din. V mnogih podjetjih še zbirajo prispevke, praviako pa tudi vsi občinski odbori SZDL. Povsod je odziv velik, točnih podatkov pa še nismo mogli dobiti.

Okraj NOVO MESTO: OLO Novo mesto 300.000 din. Okrajni odbor SZDL 50.000 din. Sindikat gozdnih delavcev Poljane 60.000 din, vsi delavci pa zaslužek enega dneva. Mizarstvo v Mirne bo poslalo poplavljenecem pol vagona pohištva, čevljarstvo iz Novega mesta pa 90 parov čevljev, vrednih 270.000 din. Zdravilišče Šmarješke Toplice 10.000 din, teren SZDL Irča vas 10.000 din, SZDL Trebnje nad 40.000 din, zbirka po terenih SZDL Novo mesto doslej nad 25.000 din. Organizacija žena IV. terena v Novem mestu 4.000 din, šola v Sentjerneju nad 6.000 din.

Tekstilna tovarna NOVOTEKS je poslala poplavljenecem 1200 m blaga v vrednosti 1 in pol milijona din, širje strokovnjaki pa so odšli pomagat celjski tekstilni industriji. Opekarna Prelesje bo poslala vagon opeke. Ostali kolektivi še zbirajo prispevke, praviako kmetijske zadruge in odbori SZDL v občinah.

Pomagajmo težko prizadetim poplavljenecem! Pokazimo našo socialistično zavest, podprimo tiste, ki jih je nesreča najhuje zadela!

22. julij bomo praznovali v Črnomlju

Zanimanje za udeležbo na veliki zgodovinski proslavi desete obletnice prvega zasedanja SNOS v Črnomlju, združeno s proslavo Dneva vstaje, je v novomeškem okraju izredno veliko. Člani organizacij ZB bodo ta dan šli v Belo krajino in patroljali iz vseh smeri okraja. Avtomoto društvo bo za to priliko usmerilo vsa motorna vozila v Belo krajino. Tudi kolezarji bodo šli organizirano na proslavo, iz Novega mesta pa bo vozil tudi poseben vlak po žvižani ceni.

Na zadnji seji okrajnega odbora SZDL so razpravljali tudi o množični udeležbi na proslavi v Črnomlju 22. julija. Okrajni odbor poziva vse organizacije, da izvolijo posebne odbore, ki bodo skrbeli za udeležbo in organizacijo odhoda na proslavo. Odbor vabi člane, da se velike proslave v Črnomlju udeležijo v čim večjem številu. Vsa potrebna pojasnila glede odhoda in same proslave bodo objavljena pravočasno.

Okrajni odbor - SZDL Novo mesto

je treba doseči, da se ideološka zaostalost za razvojem socialističnih odnosov, ki jo čisto opažamo, odpravi. Doseči je treba idejno politično zrelost komunistov, da bodo sposobni uveljaviti se v javnosti, razlagati naše gospodarstvo in razvoj njihove komune, na vasi pa se hkrati boriti proti silam preteklosti in mistiki. Gre torej za to, da z individualnim delom in delom v seminarjih obvladamo gradivo in znanje, ki nam ga nudi III. kongres ZKS, tako da ga bomo lahko uporabljali vsakodnevno pri delu.

Prvi korak, ki ga moramo storiti, če hočemo, da bodo seminarji dosegli svoj namen, pa je individualni študij. Občinski komiteji morajo odločno navajati vse članstvo na to, da pred sklicanjem seminarja po posameznih temah vsak poedinec material najprej temeljito preuči. Občinski komiteji kot osnovne organizacije so dolžni po vprašanju individualnega študija izvajati kontrolo, hkrati pa nuditi pri tem vso pomoč. Delegati in gostje III. kongresa ZKS naj bodo prvi pobudniki seminarjev in naj v njih najkakovostneje sodelujejo. Občinski komiteji in osnovne organizacije imajo pravico njihovo pomoč zahtevati.

ZK in SZDL si od teh seminarjev mnogo obetata. Predvsem

1. julija bodo tudi v Mokronogu praznovali občinski praznik. Več o tem znanem dolenjskem trgu berite v podlistku na drugi strani današnje številke

Letošnje zatiranje koloradskega hrošča

Koloradski hrošč se je lani močno razširil po vsej Sloveniji. V okrajih Novo mesto so bile odkrite okužbe na področju vseh 23 občinskih ljudskih odborov. Število okuženih parcel je bilo zelo visoko in je bilo evidentiranih nad 10% krompiriški kot okuženih.

Ni potrebno poudarjati velike nevarnosti, ki lahko nastane za naš najvažnejši pridelek — krompir, saj jo dobro poznajo vsi kmetovalci. Dolžnost vseh je, da z razpoložljivimi sredstvi uničujejo koloradskega hrošča, da se ne bo preveč razširil.

Občinski ljudski odbori so že postavili občinska in vaška vodstva, ki so zadolžena za izvajanje vseh ukrepov, potrebnih za uspešno zatiranje. Kakor v prejšnjih letih, tako bodo tudi letos organizirani množični pregledi, in sicer v republiškem merilu. Prvi pregled, določen za 23. maj, je zaradi dežja in slabega razvoja krompirja odpadel in bo opravljen naknadno. Drugi pregled je določen za 25. junij. Občinski ljudski odbori so pooblaščen, da z ozirom na stanje okužb določijo še posebne dneve pregledov.

Od pravičnega zatiranja zavisti tudi uspeh. Mehanično zatiranje — pobiranje in uničevanje hroščev, ličink in jajčk — je učinkovito tam, kjer so okužbe redke. S tem načinom je možno pri prvih pojavih okužb zelo omejit okužbo. Pregledi, ki jih organizirajo občinski ljudski odbori, naj bodo bolj kontrolnega značaja: če so vsi lastniki pravočasno odkrili okužbe. Vsak lastnik nasadov krompirja je dolžan večkrat pregledati krompir, da pravočasno odkrije okužbe. Vsako okužbo je potrebno javiti vaškemu vodji. Ko je okužba ugotovljena, je lastnik dolžan dohiteno parcelo večkrat pregledati, najmanj na enkrat tedensko.

Najbolj učinkovito zatiramo koloradskega hrošča s kemičnimi sredstvi. Na razpolago je dovolj kemikalij, katerih uporaba je povsem enostavna. Uporabljajo se lahko za prašenje ali škropljenje.

Dobilo se sledeča sredstva za prašenje: DDT in HCH pripravki, ki se prodajajo pod imeni: lindane, bentoks, pepein, gama-din, perfektan in podobni. Te kemikalije v obliki prahu uporabljamo zlasti takrat, ko je krompir še v razvoju ali če najdemo okužbe samo na posameznih mestih in jih želimo hitro uničiti. Za prašenje rabimo zapravljce, katerih je dovolj v prodaji in bo nujno, da si vsaka vas ali vsaj nekaj kmetovalcev skupaj nabavi jo 1 zapravljelec. Cena ni visoka. Le takrat, ko bo dovolj zapravljev na razpolago, bo mogoče o pravem času izvesti kemično zatiranje.

S škropljenjem krompirja lahko uničujemo, oziroma prepre-

čujemo razvoj dveh škodljivcev, in sicer koloradskega hrošča in krompirjeve plesni. Krompirjevo plesen pozna vsak, ker povzroča žilasti ob deževnih letinah veliko škodo na pridelku. Za škropljenje bomo uporabljali 0,75% svinčeni arsenat, 1% tekoči pantakon ali dicitin, 0,20% gesarol, 0,15% tekoči lindane ali perfektan in druge pripravke. Kakor je razvidno, potrebujemo zelo majhno količino navedenih sredstev za pripravo 100l tekočine za škropljenje. Škropiti moramo takoj, ko bo krompir odrasel; kdor pa želi preprečiti krompirjevo plesen, bo nemogoče od navedenih sredstev dodati na 100 litrov tekočine 1—1,5 kg bakrenega apna.

Dvakratno škropljenje proti krompirjevi plesni, in sicer enkrat pred cvetenjem in drugič po odcvetenju, bo pripomoglo, da bo omejen razvoj krompirjeve plesni. Krompirjeva cima bo zato dalj časa zelena in bo pridelke večji tudi za 30% ali pa še več.

Dolžnost kmetijskih združenj je, da naroče in imajo na zalogo dovolj navedenih sredstev in da nabavijo potrebno število zapravljev. Poslovilno in prodajalno v trgovinah naj bodo seznanjeni z uporabo kemičnih sredstev. Pri uporabi svinčenege arsenata je treba paziti, ker je zelo strup. Ne razlivati škropliva na travo, ne pustiti pasti živino v bližini škropljenih njiv! Tudi se ne sme uporabljati po njih nabrani plevel za krmo.

Ing. Alojz Lovko

O mladinskih kmetijskih krožkih v Beli krajini

Pred nedavnim je bila pri okrajnem odboru Ljudske tehnične Črnomske osnovna kmetijska komisija. Naloga te komisije je, da organizira kmetijske krožke po vaseh, skrbi za šolske vrtine in pomaga strokovnimi nasveti.

Za sedaj je 15 šolam preskrbela semena različnih trav in krmnih rastlin, da bi se otroci seznanili z vrstami trav.

Za delo s kmetijskimi krožki se največ zanimajo osnovne šole v Gričljah, Tribučah in Dragutstvu. Osnovna šola Starji trg pa nas je vse presenetila. Šolski vrt v Starjem trgu je že imel lepo urejeno travišče. Upraviteljica šole je lani leto ustanovila vrtnarski krožek, v katerega so vključeni pionirji, ki imajo za to delo veselje. Na vsaki gredici je tabla, ki pove, katero travo tam raste. Člani vrtnarskega krožka skrbi, da ni na parcelah plevala in da imajo rastline rahlo zemljo. Videti je, da se krožek sestaja skozi vse leto in ne gube travišče.

V Črnolju na šolskem vrtu, kjer so bile trave pred kratkim vsejane, so sedaj vzikle. Najvišja je italijanska ljuljka. Poleg 10 vrst trav so sejane tudi nokota, sladkorni serek in soja. Te tri kulture so vsejane zaradi tega, da bi se ugotovilo kako uspeva katera teh vrst krmnih rastlin in koliko pridelka daje. Tudi tukaj in po vseh ostalih šolah bo najbolje, če se bodo osnovali vrtnarski krožki in bodo potem člani krožka ves čas skrbeli za ureditev travišča.

Učitelji iz Gričelj in Dobliše so sporočili, da bodo sadili paradiznike, na katerih bi se člani vrtnarskega krožka učili pravilne obdelave (pinciranje, škropljenje itd). Ljudska tehnika je obljubila, da bo preskrbela umetna gnojila in škropiva.

Dolžnost kmetijskih združenj je, da naroče in imajo na zalogo dovolj navedenih sredstev in da nabavijo potrebno število zapravljev. Poslovilno in prodajalno v trgovinah naj bodo seznanjeni z uporabo kemičnih sredstev. Pri uporabi svinčenege arsenata je treba paziti, ker je zelo strup. Ne razlivati škropliva na travo, ne pustiti pasti živino v bližini škropljenih njiv! Tudi se ne sme uporabljati po njih nabrani plevel za krmo.

Ing. Alojz Lovko

Mladinski kmetijski krožek je tudi v Gradacu, v Vinici pa ga šele pripravljajo

Mladinski kmetijski krožek je tudi v Gradacu, v Vinici pa ga šele pripravljajo in sicer mislijo poskrbeti za mladi našad jablan, ki je last občine. V Gradacu preizkušajo sorte krompirja: vsak član je posadil eno sorto na zemlji pri svojih starših.

Strokovna navodila mladinskih pionirskih kmetijskih strokovna komisija pri okrajnem odboru Ljudske tehnike. Člani društva kmetijskih inženirjev in tehnikov Črnoljskega okraja pa so tudi obljubili vsopomoč.

Izžrebane so obveznice II. ljudskega posojila

Na žrebanju obveznic II. ljudskega posojila dne 8. 6. je bilo amortizirano obveznic za 261 milijonov 700 tisoč dinarjev in izžrebanih dobikov za 70 milijonov 495 tisoč dinarjev.

Amortizirane so obveznice, ki nosijo spodaj navedene številke v vseh serijskih: 26, 50, 56, 68, 82, 83, 87, 106, 154, 174, 237, 329, 347, 353, 355, 381, 406, 412, 465, 474, 503, 508, 528, 552, 558, 565, 584, 599, 602, 626, 658, 688, 692, 699, 700, 715, 790, 834, 854, 875, 885, 900, 914, 916, 917, 930, 961, 964, 968.

Dobitek 100.000 dinarjev je dobila obveznica št. serije 3075, številka obveznice 599.

Dva dobika po 50.000 dinarjev sta dobili obveznici s številko 692 sledečih serij: 848 in 4670.

487 dobikov po 10.000 dinarjev so dobile obveznice s številko 981, sledečih serij:

št. serije: 13, 15, 16, 27, 30,
66, 71, 73, 100, 124, 128, 132, 135,
133, 162, 175, 179, 191, 213, 257,
258, 289, 282, 294, 313, 324, 331,
399, 404, 411, 414, 421, 444, 448,
494, 496, 527, 532, 546, 553, 575,
578, 608, 617, 640, 642, 646, 688,
697, 725, 742, 772, 792, 798, 801,
827, 833, 844, 857, 689, 882,
891, 899, 911, 946, 1003, 1022,
1023, 1035, 1055, 1069, 1061, 1062,
1075, 1082, 1088, 1097, 1104, 1109,
1125, 1177, 1224, 1232, 1257, 1266,
1289, 1295, 1308, 1313, 1333, 1335,
1338, 1342, 1349, 1356, 1359, 1365,
1392, 1409, 1430, 1445, 1461, 1472,
1478, 1482, 1491, 1499, 1509, 1567,
1572, 1581, 1592, 1606, 1613, 1623,
1634, 1682, 1684, 1702, 1711, 1712,
1723, 1729, 1742, 1761, 1804, 1811,
1825, 1829, 1877, 1885, 1889, 1890,
1901, 1912, 1923, 1927, 1929, 1940,
1952, 1991, 2005, 2026, 2037, 2041,
2045, 2056, 2071, 2087, 2115, 2126,
2128, 2149, 2173, 2186, 2211, 2216,
2227, 2238, 2243, 2247, 2253, 2265,
2277, 2284, 2329, 2366, 2387, 2401,
2405, 2477, 2488, 2493, 2518,
2533, 2537, 2541, 2557, 2577,
2600, 2603, 2613, 2666, 2673, 2678,
2679, 2683, 2700, 2720, 2730, 2733,

2717 dobikov po 5.000 dinarjev so dobile obveznice s številko 412 v vseh neparnih serijskih.

26.170 dobikov po 2.000 dinarjev so dobile obveznice vseh

SOLEA

krema za nego kože:

vas pomlajuje in polepša, hrani vašo kožo in ji daje elastičnost ter zdrav izraz

Na zboru volivcev v Ajdovcu 17. maja večer smo v skupnosti ponovno obravnavali vprašanje, kako bi zaščitili polja pred divjačin in smo sklenili, da naj vsi vsak lastnik pripravil zasilno kobilico, v kateri bo prebled vse polne noči. Ali naj to naravnost mučenje kmeta? Gara na svojem posestvu od zore do mraka, ponoči pa naj bedi in udarja na staro koso, če hoče, da mu bo od pridelkov kaj ostalo.

Lovec niso kos preveč razpaseni divjadi. Večkrat je tudi smola, da lovca, ki gre po gozdu s puško na rami ščetinar tako zavoha oz. njegov pihalnik, lovec pa menda tudi ostre čekane, in tako dasta drug drugemu prosto pot. Ščetinar pride raje obiskat kmeta, ki sedi prazni rok v koruzi, kajti tu se čuti bolj varnega.

S centivije škode pa je tudi zmeraj kaka komedija. Domača

Konec šolskega leta je pred nami. Tudi letos bo mnogo mladine dovršilo šolsko obveznost. In kam potem? Le malo jih je, ki bodo imeli bodočnost na domači zemlji, saj so doma še stariši, mlajši, morda tudi stariši bratje in sestere, ki se niso ničesar izučili.

Kaj bi želel potesar? Na to vprašanje so v obliki ankete

Zopet stara pesem

Na zboru volivcev v Ajdovcu 17. maja večer smo v skupnosti ponovno obravnavali vprašanje, kako bi zaščitili polja pred divjačin in smo sklenili, da naj vsi vsak lastnik pripravil zasilno kobilico, v kateri bo prebled vse polne noči. Ali naj to naravnost mučenje kmeta? Gara na svojem posestvu od zore do mraka, ponoči pa naj bedi in udarja na staro koso, če hoče, da mu bo od pridelkov kaj ostalo.

Lovec niso kos preveč razpaseni divjadi. Večkrat je tudi smola, da lovca, ki gre po gozdu s puško na rami ščetinar tako zavoha oz. njegov pihalnik, lovec pa menda tudi ostre čekane, in tako dasta drug drugemu prosto pot. Ščetinar pride raje obiskat kmeta, ki sedi prazni rok v koruzi, kajti tu se čuti bolj varnega.

S centivije škode pa je tudi zmeraj kaka komedija. Domača

lovska družina se izgovarja na okrajno lovsko zvezo, ta pa menda spet na republiško in tako gre v krogu, kmet pa trpi škodo. Ali ne bi bilo mogoče pomagati vsaj s tem, da bi dali zmesljivim ljudem orožje za določeno dobo? Če že ni mogoče povrniti škode, naj bi oškodovanim kmetom vsaj pri davkih to upoštevali.

Vaštani.

OPOMBA UREDNIŠTVA: Kot smo zvedeli na merodajnem mestu, okrajni ljudski odbor plača škodo, kjer je bila in pravilno ocenjena. Je pa tako, da je veliko cenitev napravilnih površin, brez naravnosti zastopnika okraja, brez katerega cenitev ni veljavna. Veliko je primerov, ko je bila škoda cenjena prepozno ali celo na koruznici, ko je bila koruza že davno pospravljenca, no da bi bilo ugotovljeno, kdo je škodo prapravil povzročil. Take cenitve ni mogoče upoštevati.

Kot nam je znano, ni glavni problem samo škoda, pač pa varstvo njiv skozi vse leto. Zakaž ne bi postalo s kemičnim sredstvom Feolol, ki se dela po ugodni ceni pri Lovski

odgovorili tudi dijaki IV. razreda gimnazije v Žužemberku. V vseh razredih, zlasti v IV., smo letos mnogo govorili o izbiri poklica in možnosti zaposlitve, tako, da so naši dijaki o tem dobro poučeni. Prav to je dalo misliti marsikomu, ki je svoje misli in želje zapisal. Iz vseh anketnih listov je čutili, kako dijaki dobro vedo, da ne bodo mogli ostati doma, ker zemlje ni, je pre malo in preskopo rodi.

Večina si je tudi že izbrala poklic: mehanik, zobtehnik, krojač, učitelj, učiteljica, vzgojiteljica, trgovska pomočnica, dobra šivilja — to so v glavnem sanje naših letošnjih četrtošolcev. Pravam — večino sanje, ker poleg izražene želje navadno tako sledi stavček: če bi bil denar, če ne bi bilo treba vsak mesec 3000 dinarjev in več, če bodo starši mogli plačevati zame itd.

Naši otroci žive v posebno težavnih prilikah, hodijo tudi po ure daleč v šole, mnogi imajo čas za učenje le mimorede, zato ni dosti odličnjakov, vendar pa bi povečini lahko lepo uspevali v nadaljnjem študiju ali v raznih praktičnih poklih, če bi imeli možnosti. Pa niso samo ti, ki bodo letos zapustili šolo; še od lanskega in prejšnjih let jih imamo, ki bi tudi radi kaj postali.

zdruzi v Ljubljani? Kar zaveda do delitve orožja, to ne bi bila rešitev, čeprav bi dali puško slehernemu kmetu. Divjad pride ponoči, ko je strel še za izkuzevca atletca negotov, kaj šele za neizkušence. Verjetno pa bi bilo veliko nesreč in tudi — divjeje lova na plemenu divjad.

Veliki Gaber

Na željo članov je splošna kmetijska zadruga odprla še eno poslovalnico v vasi Pristaven za Zagorico. Bič in okoliške vasi. Z novo poslovalnico je potrošnikom tega okoliša zelo užrteženo.

Iz občine Veliki Gaber se je zelo veliko mladih, za delo sposobnih ljudi zaposlilo pri gradnji avtocest. Na delo se vozijo vsak dan z vlakom. Večji kmetije, ki potrebujejo najeto delovno silo, pravijo, da bo zaradi te zaposlitve težje dobiti »staharharje«.

K. M.

Kam bo po ko članem šolan u (dš) a subokranjs'a mladina?

Ali jim res ni mogoče pomagati? Morda pa bi se nekatere na kakšen način le omogočil uk ali nadaljevanje študija. Če jim ne bomo pomagali, Suha krajina še tudi posled ne bo imela študenta na univerzi ali visoki šoli, ljudje pa, ki bi po nekaj letih z delom vrnilo izdatke, bodo zagrenjeni životarili doma. Morda bi še katero večje podjetje razpisalo štipendije, kot je to storil »Pionir« Novo mesto.

K. M.

Uspeli kreditnih odsekov pri zdruqah na Kočevskem

V kočevskem okraju deluje pri kmetijskih zdruqah 18 hranilnih odsekov. Lani so pokazali hranilno-kreditni odseki znaten napredek v primerjavi z letom 1952. 736 vlagateljev je vložilo 1952 leta 2 milijona 695.000 din hranilnih vlog, lani pa 850 vlagateljev 5.618.000 din. Lani je dobilo 276 prosilcev tudi 814.000 din posojil. Hranilni odseki zdruq postajajo čedalje bolj pomembni tako za zbiranje hranilnih vlog, s čemer narašča varčevanje med kmeti, kot s tem, da nudijo kmetom posojila pod ugodnimi pogoji.

Dopisujte v »Dolenjski list«

Dolenjsko obrtništvo ne zaostaja

(Nadljevanje.)

Velike težave so tudi s prehrano vavencev. V novomeški vavenciški šoli je 56,7 odstotkov vavencev, ki imajo dnevno po 4 obroke hrane, val ostali pa le enkrat dnevno toplo in enkrat mrzlo hrano. V šentjernejskem šolskem okolišu je v tem pogledu bolje, saj se hrani večina vavencev doma. Le dva se hranita v gostilni. Pri mojstrih ima zajtrk 14, večerjo 15, kosilo 23 in malico 9 vavencev. Tudi glede stanovanj je tu bolje kot v Novem mestu, saj stanuje doma 55 vavencev, pri mojstrih 12, 4 pa stanujejo sicer. V Novem mestu imamo drug vavenciški internat, pa kaj, ko je prostora samo za 11 vavencev. Vsi drugi vavenci pa so vezani na dom, mojstra ali na kako drugo prenočišče.

Eno zelo perečih vprašanj je oddaljenost od šole. Vavenci izgube s hojo mnogo ur dragocene časa. V novomeško vavenciško šolo pride 25 odstotkov vavencev nad 6 km daleč, večina pa. V Senternejem pa se oddaljenost je huje občuti. En kilometer daleč pride v šolo peš 13 vavencev, do 2 km 5 vavencev, 4 km 16 vavencev, 6 km 7 vavencev, do 10 km 13 vavencev,

nad 10 km pa prehoši vselej 1 vavencev. Ostali se vozijo večinomna s kolesi. Da to nikakor ne more dobro vplivati niti na šolski potek niti na pouk v delavnici, je vaš kot jasno. Taka razmera pa seveda vplivajo negativno tudi na ves nadaljnji razvoj kadra, kar je zlasti vidno pri pomočniških in kasneje pri mojstrih izpitih, ki dostikrat daleč zaostajajo za predvojnimi.

V lanskem in deloma že v letošnjem letu so bili pomočniški izpiti večkrat. V vsem času so opravljali pomočniške izpite 104 kandidati, opravilo pa jih je le 98. Letos je opravljalo in opravilo te izpite 27 vavencev. Skupno je torej opravilo pomočniški izpiti 125 vavencev. Najmočnejše je bila zastopana mizarska stroka — s 27 vajenci. Močna je bila tudi stroka kovačev, ki je imela 12 kandidotov. Cevljarji so postavili pred komisijo kar 18 kandidatov, krojač 12, šivilje pa 11. Iz državnega sektorja je opravilo izpiti 37, iz zadružnega 8, iz družbenega 4 in iz zasebnega 76 kandidatov. Povprečna ocena je dobra.

Mojstrske izpite je v letu 1953-54 opravljalo pravzaprav

malo kandidatov. Prijavljenih jih je bilo 49, opravilo pa jih je le 41, kajti en kandidat je od izpita odstopil, 3 so padli, 3 niso prišli k izpitu, en kandidat pa ni imel zadostne dokumentacije. Od kandidatov, ki so izpiti opravili, pripada 18 kandidatov državnemu, 2 zadruženju ed št »vovencem« pa 7 in vavencem sektorju. Izpiti je opravilo v praktičnem delu 8 kandidatov z odličnim, 13 s prav dobrim, 17 z dobrim in 3 z zadostnim uspehom. V teoriji pa je opravilo izpiti 5 kandidatov z odličnim, 15 s prav dobrim, 16 z dobrim in 6 z zadostnim uspehom.

Za čim boljše povezavo s poodeležem je okrajna obrtna zbornica v Novem mestu organizirala lani in letos že 29 sektorskih konferenc po vseh večjih obrtniških središčih. Teh konferenc se je udeležilo 1350 obrtnikov vseh sektorjev. Zal mramo poudariti, da je prav tu socialistični sektor pokazal vse premalo zanimanja za zbornico in s tem tudi za izvajanje raznih zakonskih uredb, ki se tičejo obrtnišva. Na konferencah se je razpravljalo o vseh problemih obrtnišva. Zaželeno je bilo tudi sodelovanje občinskih LO na teh konferencah. Na žalost pa se je take konference udeležili samo tjašnji šentjernejskega občinskega LO. Na tak način seveda ne morejo poidežski občinski LO dobiti prave slike o obrtništvu in njega problematiki, iz česar izvira potem marsikatero nesoglasje in celo zamera. Na letošnjih konferencah so obrtniki zasebnega sektorja živo razpravljali o socialnem zavarovanju privi-tnih obrtnikov, ki je danes že dobilo čisto določne oblike in bo kmalu postalo dejstvo.

Redna letna skupščina OOO Novo mesto je novemu odboru stavila velike naloge. Sprejeti so bili razni važni sklepi, zlasti glede zatiranja sušmarstva, vavenciškega vprašanja, organizacije strokovnih tečajev, dvigjanja kulturno-prosvetne miselnosti med obrtništvom, podpore strokovnemu solstvu in podobno.

Zbornica stopa v novo poslovno leto z novimi in velikimi načrti, ki pa jih bo mogoče uresničiti le z moralno in tudi materialno pomočjo vsega svolega članstva. Zato je želeli, da se člani svoje stanovske organizacije oklenejo z vso ljubeznijo in pomagajo pri uresničevanju sprejetih načrtov.

S. P.
(Konec)

S seje okr. odbora SZDL Novo mesto

Na dnevnem redu seje okrajnega odbora Novo mesto 10. junija je bila glavna točka: odnos organizacij in članov SZDL do združništva ter vprašanje visoko kvalificiranih kadrov v združništvu.

Letošnji občni zbori KZ so pokazali, da se tam, kjer se organizacije SZ zanimajo za združno in ji pomagajo, združna dobro razvija in pravilno usmerja gospodarstvo. Tam pa kjer tega ni, predstavlja v glavnem združništvo eden ali dva člana, ostali združniki pa stoji ob strani. V takih združnih so tudi nepopravilnosti in kriminalni posojaj.

Na seji je predsednik okrajnega odbora SZDL Franc Pirkovič načel izredno pereče vprašanje strokovnih kadrov za tehnično organizacijo in vodstvo združ. Na splošno

je kader v zdruqah šibak in tehnično ter organizacijsko ne obvlada nalog današnjega združništva. Večina tega kadra je šla samo skozi kratke tečaje, zato ga vsaka nova naloga združništva vrže s tira in kratkomalo ne more slediti gospodarskemu razvoju, v katerem ima prav združništvo izredno važno vlogo. Nujno potrebno bi bilo čimprej ustanoviti (morda v okviru republike) višje in nižje združne šole, na katerih bi vzgojili potreben kader s strokovno izobrazbo. Vsi člani odbora so se s tem predlogom strinjali. Prav bi bilo, da bi se to pereče vprašanje obravnavalo na vseh združnih forumih. Splošne kmetijske združbe so sicer lanski dobilek dobro razdelile na posamezne sklade, razmeroma malo pa so določile za izobrazbo in združno prosveto.

Zakaj so si v Mokronogu izbrali 1. julij za občinski praznik

V lepi prijazni dolinici z vinorodno okolico leži Mokronog. Vedno je bil znan po družabnosti in gostoljubnosti. Marsikateri izletnik, ki je preživel vsaj nekaj prijetnih ur v eni izmed številnih zidanec na Priči, Brezovici in Sv. Vrhu ob skranju pristnega evička, lepega kraja ni mogel več pozabiti. S pesmijo so se neštetokrat vračale večje in manjše skupine na postajo ter se spotoma še okrepile pri Zajcu s priznanim šentjanževcem. Se in še so se izletniki radi vračali med prijazne in legave previvalce Mokronoga.

Prišla je druga svetovna vojna in z njo strašna okupacija. Mokronog so najprej sedle nemške čete, a se pozneje umaknile in dale prostor italijanskim črnosarjankom. Prebivalci Mokronoga so ene in druge gledali po strani. Stiskali so glave in kovali načrte, kako bi se zne-

bili tujeja okupatorja. Ta je dobro vedel za razpoloženje večine domačinov, zato je postal surovo, zapiral, pošiljal ljudi iz doline v internacijo, požigal in pobijal na veliko.

V splošnem uporu proti okupatorju so oživelj godovni nad Mokronogom tja proti trebeljskim hribom že v jeseni 1941. Prvi strel na okupatorja je izstrelil izpod Priče narodni junak Milan Majcen 22. oktobra 1941. Na tem kraju stoji danes skromen spomenik. Prvim partizanom v okolici so se že takrat pridružili posamezni borci iz Mokronoga. V avgustu 1941 je bila formirana mokronogaška četa, ki je 2. novembra 1941 sodelovala z novomeško pri napadu na Bučko. 14. decembra istega leta pa je prišla v sestav II. štajerskega bataljona. 28. oktobra 1941 sta se Milan Majcen in domačin iz Mokronoga Janči

Mevželj spustila v boj, sama proti Nemcem v vasi Mravce pri Sentjanžu. Po 19-urnem boju, potem ko sta pobila 14 in ranila 20 Nemcev ter so ti dobili ojačanje, sta junaško padla, oba težko ranjena in že brez vsakega nabejaja.

Med prvimi talci, ki so bili ustreljeni pri Radohovi vasi 28. aprila 1942, so bili trije iz Mokronoga. To so bili Franc Kodrič, Ivan Majcen in Franci Zajpah, ki so bili aretirani zaradi sodelovanja s partizani, odpeljani v novo-meške zapore, od tam pa na morišče v Radohovo vas. Njihovo žalostno usodo je pomagali zapečatiti poslušli fašistični priganjač Ivay Ban iz Trebnjega. Veliko občanov je bilo interniranih na Rabu in v drugih taboriških smrti. Narodno-osebohodilno gibanje je bilo v dolini močno razvito. Nemci so kraj večkrat bombardirali in s tem hoteli

kaznovati uporno ljudstvo. Posledice tega opustošenja so žal vse preveč vidne še danes.

Pred vojnjoje Mokronog obratovala Kalinova tovarna usnja. Domačinom ni bilo nič pogodno, da je v začetku okupacije delala za okupatorja. Zato so se radi odzvali pozivu v okolice se nahajajočega partizanskega bataljona za pomoč pri napadu na tovarno. Komandant bataljona je bil Zan More iz Novoga mesta, polit. komesar pa Nace Majcen. Civilno zaščito sta vodila Ferdo Strajčič in Jožko Dolenjski, po domače Mirčičev. V noči od 30. junija na 1. julij je začela partizanska četa pod vodstvom tov. Preleka napadati močno sovravno postojanko v Mokronogu, kjer je bilo takrat okrog 1000 Italijanov. Četa je imela samo eno strojno puško in s to so požrtvovalni borci letali s Priče na Zalostno goro in nazaj ter streljali na Italijane. Ti so bili prepricani, da jih napada močna partizanska vojska, zato so se umaknili v grad in tam zahtevali izdajo. V resnici pa je četa imela poleg lahke strojne samo 21 pušk. Med

tem, ko so se Italijani tresli v utrjenem gradu, so partizani izkoristili priliko in vdrli v tovarno, kjer jih je že pričakoval njihov zaupnik Nace Golob. S pomočjo domačinov, ki jih je poprej organizirala civilna zaščita, so znošili usnje iz tovarne do Florjana, od tam naprej pa so ga pripravljene vozniški odpeljali za potrebe partizanov. Le nekaj slabšega usnja je ostalo pri Florjanu, ker so se partizani morali umakniti; tega so potem Italijani junaško zaplenili in pripeljali nazaj. Pri držnem napadu so bila dan sodelovali tudi Trebeljč

IZ NASHIH KRJEVI

Zena in dom

»KRESNIČEK« na novomeškem odru

Tiho, neopazno je zadnje tedne potekalo delo najmlajše kulturne skupine v Novem mestu — gledališke »pomladke« KD Dušan Jereb. Pionirsko gledališče bi mu lahko upravičeno rekli, ali pa kar celo: pionirsko operetno gledališče! Presenečenje, ki so nam ga pripravili mladi igralec, je bilo veliko: tri predstave »Kresničke« so nam odkrile vrsto mladih talentov, igralcev, pevcev in baletno skupino. Prvi dve predstavi — za otroke in stareše s predloško mladino — sta bili dobro obiskani, za tretjo pa zapisiš mnenja tistih, ki jim ni bilo žal, da so si ogledali »otroško igro«: »Čim Novomeščan bere, da igra nekaj za otroke ali da igra otrok, ga že ni zavravi!« Kdor »Kresničke« ni videl in slišal, mu je zares lahko žal.

Ljubko spojevigo so pod vodstvom Mare Glonarjeve postavili na odru pionirski nižje gimnazije in osnovne šole. Navdve prikupno je igrala in pela v glavni vlogi Kresnička Slavica Mazovec; pohvalo so želi seveda tudi strumni palčki, pa polž, mravlje, rože in vile — pesalke, skrajka vsi, ki so v Kresnički nastopali. Močna roka režiserja je ustvarila iz mladih igralcev v zelo kratkem času ubrano gledališko družino, ki je v svojim prvem nastopom lahko več kot zado-

To in ono iz Suhe krajine

Zbiranje pomoči za poplavljenice na Stajerskem, dobro napreduje. Vsa podjetja in organizacije si prizadevajo zbrati kar največ.

Pred dnevi so v Žužemberku odprli sodobno urejen in lepo opremljen poštni lokal, ki je bil v kraju nujno potreben. Žužemberčani se zahvaljujejo merodajnim činiteljem, ki so poskrbeli za ureditev in opremo novega lokala.

V Gradčini pri Žužemberku so pred kratkim ustanovili novo gasilsko četo. Ročno brigadno so dobili od gasilske čete na Rebrji, ki je dobila novo motorno brigadno. Zasluga, da so ustanovili društvo, ga prizadevemku kmetu Markelju. Mlademu društvu želimo, da bi bilo med najboljšimi in da bi srbno varovalo prenoženje pred ognjenim petelinom.

S. H. Ustrelil je divjo svinjo in ujel mladega prašička

Okrajni logar Stane Vidmar iz Viševca je na obhodu gozdov zasledil divjo svinjo s kredelcem mladih pujskov. Ustrelil je svinjo, ki je tehtala 100 kg, nato pa urnih nog ujel še mladega pujska, ki se v svinjaku prav dobro počuti. Ostali prašički so se razbežali.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Zadružni hlev v Podhosti

Maja 1952 so zadržniki v Podhosti slavili pomembno delovno zmago — dogradili so bili hlev za 54 glav goveda živine. Pri gradnji tega hleva so podhoški zdravniki pokazali velik delovni polet.

Letošnji jesen bo kmetijsko gospodarstvo Poljane-Soteska napolnilo ta hlev z dobro čredo goved, med katero bo največ rodovitnih krav.

Nekateri vaščani so imeli, ali pa še imajo, nepotrebne skrbi, da se bo ta hlev preuredil v nekako šolo. Slo je pač pošasi, ker je vsak začetek težak. Kakor je splošno težava v tem kraju dobra krma za živino, je to težava imela tudi zadruža. Na večini travniških površin prevladujejo kisle trave, ki za govedo živino niso nič kaj prikladne. Zato je zadruža usmerila poljedelsko proizvodnjo na pridelavo čimveč krmnih rastlin. Kmetijsko gospodarstvo Poljane-Soteska je po vršine krmnih rastlin se povlečelo in bo tudi podhoški hlev že letošnji jesen preskrbljen razen s senom tudi z večjimi količinami lucerne, grašice in krmne kolerabe, praded hlevom pa bo stal silos s 100 kubiki prostornine, napolnjen z mesečno krmnega ohrovtja, koruze itd. Kmetijsko gospodarstvo Poljane-Soteska bo jsteno začelo poplajevati del travnika v Logu,

Mladinci Kočevja bodo šli na festival v Koper

Mladina kočevskega okraja se pripravila na udeležbo mladinskega slovensko-hrvatskega festivala, ki bo od 13. do 20. junija v Kopru. Na pot bodo odšli v soboto 19. junija popoldan z avtomobili. Med mladino je za udeležbo na mladinskem festivalu veliko zanimanje saj bodo poleg prirediteljev, katerim bodo prisostvovali, videli tudi znamenitosti starodavnega mesteca Koprja.

Sušje

Zadnje nedeljo, 6. junija, je bila pri naša javna dražba nekaterih kmetijskih strojev in kmetijskega orodja, ki so ostali kot dediščina bivše zadržne ekonomije in so zadržge z visokim amortizacijo samo obremenjevali. Nekatero kmetijsko orodje je bilo slabo, zato je bila tudi cena majhna, stroji pa so bili večji del še kar dobro ohranjeni.

Otrok pojde v kolonijo

Prve skupine otrok so že odšli v kolonije, njim bodo ta in prihodnji mesec sledile nadaljnje zdravstvene in počitniške kolonije.

Gotovo ni majhna skrb, kako bi opremili otroka z vsem potrebnim, da bi v koloniji ne imel z njim stitnosti. Nekatera vodstva kolonij sicer sporoče staršem kaj naj vsebuje njihova prtljaga. Kjer tega ne stori, pa bo dobrodošel nasvet. — Verjetno bo povsod potrebno najprej preskrbeti potrida in cepitju in zdravilni spričevalo, — v kolikor niso otroci zdravniško preiskani. Običila za otroke se bodo prilagodila predvsem podnebju zdraviliškega oz. počitniškega kraja, pri čemer upoštevajmo letošnje nestalno vreme. Razen sukajice ali plaščka, dajmo otroku s sabo pušover, trenirko, kape in peleri-

otrok dobi s sabo določen znesek denarja, športne rekvizite in glasbila.

Na pot dajmo otroku sicer malico, ne zalemo pa ga prekomerno s sladkarijami, ki mu bodo na potovanju pokvarile želodec in s katerim bo vzbujal zavist sovratnikov.

Majhnega otroka pripravimo vnaprej, da nas bodo zamajale tovarišice, ki bodo zanj skrbele in ga imele radi. — Ne kažimo ob odhodu naše žalosti, s čemer otroku otežujemo odhod! Mnogo prisrčneje in manj sebično bo, če se veselimo z njim, ki poin pričakovanja odhaja novim doživljajem v novem okolju nasproti!

Mimogrede

Pok, pok! — za tem grmom, pa spet za onim drevesom. Lov na grmu? Menda ne! Pogledam natančneje: skupina mladeničev, med njimi tudi odrasel mladenec, se zabava z značno puško. Zada pometje na vrabčič, da bi koristnega vrtnega pevca. Včasih zadene ptiča tako, da obleži; največkrat pa krilček bolno začuka in s srto perutjo žalosten odfrfota na bližnje drevo, če ga sveda doseže. Morda mu bo mačka v grmovju pripravila konec trpljenja? Fantje pa se smejiijo svojim »lovskim ročvigm«. Doma imajo podporo, sicer ne bi mučili živali. Kam boji taka vzgoja?

PAŠE NEKAJ O SRČNI KULTURI: Z dvorišča pred mestno mesnico priteče pes; šepajoče vleče za seboj močno kravačočonožo. Nekdo mu je vrgel tečbi nož in ga ranil, potem pa najgal. Zelošno obsesti žival v grmovju in ne more naprej; lokati ne zna, zdihoavanje sredi pritajenega lajanja pa lahko stiši. Toliko, da ne zajočijo s piščikom tudi mali otroci, ki grejo z Grma v mesto.

Pločnik vozna — pot za kolesarje.

Seveda, gladki so in vožnja s kolesom po pločniku je vendar prijetnejša, kot po nasuti cesti. To kaj radi priznamo, kljub temu pa protestiramo, da si kolesarji pritožijo vožnjo po pločnikih. Zelo radi se vožijo ob osnovni šoli in gimnaziji, pa vse tja naprej proti Ločni, mimo pokopališča. Nadzorstvo varnostnih organov na tem mestnem predelu ne bi bilo oduče.

Izpred sodišča

NEZAKONIT NAKUPOVALEC TELET

5000 din globe bo plačal Alojz Korenč iz Drage pri Beli cerkvi, ker je rakupoval teleta in jih z dobičkom prodajal mestni mesarji v Novem mestu.

»SREČO« V VREČICI

all mačka v zaklju sta prodajali brez dovoljenja na sel-

Z DVE TATVINI TRI MESECE ZAPORA

Mizarski pomočnik V. H. iz Sentjerneja je ukradel v delavnici KZ za 4146 din lesa, v novomeški bolnici pa spodnje hlače in prtič. Za obe tatvine je bil obsojen na tri mesece zapora in 2000 din, pogojno za dobo dveh let.

TUJI POVRŠNIK ZA MRZLE DNI

si je orisil Pavel Jovecški in si ga sposodi v gostilni Drenk in Bršljnu. Ko je lastnik na njem opazil svoj površnik, ga mu je Jovecški sicer plačal, okrajno sodišče pa mu je vseeno prisodilo 4 mesece pogojnega zapora in povračilo stroškov.

S KONJSKIMI KOMATI SE JE OSKRBELO

Janec Zaimec iz Srednje vasi pri Semiču je ukradel 10.000 din vreden konjski komat v Orkljčevu pri Semiču, drugega, vrednega 7.000, pa v Hmeljiču pri Novem mestu. Tri mesece zapora je dobil za to, pa še stroške in 300din povprečne bo plačal.

Alli v Šmilhlu res nimajo važnejših zadev kot je zvonjenje?

Konec meseca maja je bil sklican v Šmilhlu pri Žužemberku zbor volilcev. Udeležba je bila sicer nekoliko boljša kot na zadnjem, vendar še zmerom nezadovoljiva. Na zboru naj bi razpravljali o okrajnem in občinskem proučanju, toda kaže, da volilcem, vsaj po večini, to nimar. knji diskusije o proučanju sploh ni bilo. Ostalo je le pri obrazložitvi proučanja, ki sta ga tolmačila tov. Mrvar in Černič. Velika večina volilcev je prišla pa z drugim namenom.

Volilci so se končno spopazneli, da se predlaga OLO dograditev ceste Klečar-Dražica vas-Zagradec in še o nekaterih manjših gospodarskih zadevah. Čudno, da občinski odborniki niso imeli kaj poročati.

Najvažnejše »gospodarsko vprašanje« Šmilhla je še vedno zvonjenje. Da bi se spet nemoteno zvonilo, to je bilo.

Čitajte in širite »Dolenjski list«!

Republiški zlet Partizana je za nami

Na III. republiški zlet Partizana v Ljubljani in na prvenstvo v ljudskem mnogobojju so se dolenjski društva vrnili s priznanji. Uspeli so izostati: društva so si nabavila nove kroje, z udeležbo na zletu in s sodelovanjem v tekmovanju na prvenstvu v ljudskem mnogobojju pa so poleg uspehov, ki so jih dosegli, pridobili tudi na tekušnjah. Razen tega so se udeležili tudi v zavesti, da so partizanske vrste iz dneva v dan moške in rasejo v čvrsto organizacijo, katere član je vedno bil pri tekmah v ljudskem mnogobojju in valah na otrodju je sodelovalo preko 900 tekmovalec. Po desetaletnih poznatih so imela dolenjska društva te-le uspehe:

Mladinci II. razred — posamezniki: 1. Potrč (Novo mesto), 2. Bavdek (Novo mesto).

Clante III. razred — posameznice: 1. Ferlič Simona (Novo mesto), 2. Trebnje.

Mladinci III. razred — posameznice: 3. Maške (Mirna peč) Tek 100 m: 2. Skufca (Novo mesto) 12,4.

Športne igre študentov

Na sestanku štirih dolenjskih visokoškolskih klubov je bil sprejet predlog, da se študentje med počitnicami pomerijo med seboj na športnem polju. Tekmovanja v različnih panogah naj bi bila vsako leto. Za zmagovalca vseh pripravljen pokal Zveze študentov Jugoslavije ljubljanske univerze. Pokal je prehodno, v trajno last pa pride po tretjatem zaporednem osvajanju. Prvo tekmovanje bo letos od 1. do 7. avgusta v Novem mestu. Tekmovanja bodo v odbojki, košarki, nogometu, hajanju namiznega tenisa in atletiki. Poleg kluba dolenjskih visokolevcev Novo mesto bodo sodelovali tudi klubi iz Bele krajine, Kočevja in klub »Josip Jurčič« iz Sliene.

Atletsko tekmovanje v Novem mestu

V SOBOTO, jutri, bo ob 15. uri na Loku nastop najboljših atletov PARTIZANA iz Črnomolja in Novega mesta ter članov JLA.

Valjimo tudi vsa okoliška društva, da se tekmovanja udeležijo — PARTIZAN, Novo mesto.

Hrvatsko-slovenska odbojgarska liga

PARTIZAN (Novo mesto): TEKSTILAC (Varaždin): 3:1 (10:15, 15:10, 15:8, 15:7)

Brzoturnir 5D Novo mesto

V okviru priprav za jubilejni moštveni brzoturnir v Črnomlju, ki bo 11. julija, so novomeški šahisti odigrali brzoturnir. K se za je udeležilo 10 igralcev. Po prvih dneh se je pokazalo, da je od favoritov najnevarnejši Škerli, ki je z lahko samozavestjo igral s šahovskimi kralji. Škerli je s Šitarjem in nato še Finkom izgubil in se je moral posloviti od prevega mesta, ki ga je prevzel Šitar.

Peto do šesto mesto je za Brkiča ušel, saj je do sedaj žel je malo uspehov. Sedmo do osmo mesto si delita major Popović in prof. Mole. sledi jim še Jenko in Sprajcar.

Končni vrstni red: Šitar s 5 točk. Škerli 4, Fink in Mikheil po 3 točk. Avsec in Brkič 4 in pol, major Popović in prof. Mole 4, Jenko 3 in Sprajcar 0 točk.

Prihodnji brzoturnir bo v petek, 18. junija ob 19.30 za prvenstvo 5D. Novo mesto za mesec junij, prihodnji petek, 22. junija, pa bo brzoturnir za okrajno prvenstvo. Vabimo vse novomeške, pa tudi tujbanjske in črnomoljske šahiste —

Rokomet v Črnomlju

Skrnolni začetki rokometu v Črnomlju so se začeli že pred dvanajsetimi leti, toda uspeha v začetku ni bilo, ker ni bilo rednih treningov in organizatorja. Odigrana je bila le tekma med nižjo in višjo gimnazijo (2:2), nato je vsa stvar zamrla. Čez nekaj časa pa se je zopet začelo in tedaj je rokomet res zaživel. Organizirala sta ga prof. Kolarič in Janki Ljubič, ki je šel na tečaj rokometnih trenerjev v Maribor. Ko je prišel v Črnomelj, je zbral okoli sebe mladino in jo začel redno trenirati, toda v začetku so si izbrali premišljene nasprotnike in zato uspešno ni bilo. Za tako kratke treninge so pokazali dobro igro; prvi so gostovali v Karlovcu pri mladinskem rokometnem prvakju Hrvatske in izgubili s častnim rezultatom 2:6. Drugič so tam izgubili z rezultatom 4:7 (4:4) in pokazali boljšo igro. Nato so igrali v Ljubljani proti srednješkolski ekipi in izgubili 3:5. Po temu so začeli trenirati še bolj redno in uspehi ni izostali. V Brezicah so proti domači ekipi zmagali 9:3. Hkrati so v Brezicah izgubili mali rokomet s 7:10. Začeli so trenirati tudi mali rokomet in priredili prvenstvo gimnazij, ki ga je osvojil 7. razred. Nato so šli v Zagorje na četrtinasto slovenskega prvenstva v malem rokometu, kjer so pustili najboljše vtis, saj je bila črnomojska ekipa najmočnejša v obrambi. Z vratarjem Sterkom na delu; najboljši strelca turnirja je bil Cop Vlado, ki je dal 24 golov. Če bi imel malo več sreče v prvi tekmi, bi lahko osvoj-

Gibanje prebivalstva v Metliki

V mesecu maja sta bili rojeni dve deklici in dva deklica. Poročili so se: Betar Alojz, upokojeni radar, in Danjanovič Marija, gospodinja, oba iz Dol. Kočevar Vojta, ključavničar iz Božakovca, in Pečarič Jožeta, sivilca iz Čital, Črnaugelj Anton, kmet iz Gabrovca, in Repovž, Regina, kmetica iz Božakovca. Vrhovci iz Franca, učitelj, in Hutovec Frančiška, službenka, oba iz Črnomlja. — Čestitamo!

Umrla so: Jaklič Katarina, gospodinja, 88 let iz Metlike. Režek Martina, 55 let iz Rosalnice. Zupce Marija ožakovska, let 11 iz Metlike. Ambrož Alojz, 1 mesec iz Ger. Lovčevic, Navratil Bara, 75 let, gospodinja iz Metlike. Bajuk Marko, 77 let iz Božakovca.

Gibanje prebivalstva v Ribni in Dolenjskem

V mesecu maju je bilo rojenih 6 deklic in 1 deček. — Poročili so se: Mohič Ivan, delavec iz Bukovice, in Kljun Mihelca, delavka iz Sajčeva. Čampa Joz, kmetič delavec iz Otačeva, in Hren Marija, kmetička delavka iz Grigorice. Vrhovci iz Franca, učitelj, in Čampa Boza, gosp. pomočnica iz Nemške vasi. — Čestitamo!

Umrla so: Mrhar Stane, delavec, 16 let iz Ribnice. Arko Jakob, restar, 84 let iz Kota. Omlč Darotin, gostilničar, 55 let iz Ribnice.

IZ NOVOMEŠKE PORODNISKE

Pretekli teden so rodili: Herolji Marija iz Potočne vasi — dekle, Janež Marija iz Prečne dekle, Dimec Julijana iz Dol. vasi pri Vel. Lokcih — dečka. Medved Marija iz Praproče pri Vel. Loki — dečka, Lodič Tončka iz Tomajne vasi — dečka. Josin Alojzija iz Radege sela pri Trebnjem — dečka. Foglarja Teozija iz Janovega pri Vel. Gabrovca — dečka, Šentlar Ivanka iz Malega Slatina — dečka, Turč Olga iz Dol. Strazhe — dekle; Fajdiga Monika iz Sentvite — dekle, Umek Frančiška iz Malega Čerovca — dečka. Hrovat Reka iz Ambrusa pri Zagradcu — dekle, Gutlić Mihelca iz Otočca — dečka, Kuhar Tomka iz Orehovca pri Kostanjevici — dekle, — Čestitamo!

Umrla so: Mrhar Stane, delavec, 16 let iz Ribnice. Arko Jakob, restar, 84 let iz Kota. Omlč Darotin, gostilničar, 55 let iz Ribnice.

Za vajuence prema o skrbimo

O vajuenski mladini običajno precej govorimo in razpravljamo, vendar zaradi objektivnih, čisto materialnih vzrokov kaj posebnega glede nje do sedaj nismo dosegli. Da pa je vprašanje vajuence izredno pereče in ga je treba ne samo reševati, ampak tudi čimprej rešiti, je pokazala nedavno anketa o življenju vajuence na vajuenskih šolah v novem okraju.

Novomeški okraj ima dve vajuenski šoli: v Novem mestu in v Sentjerneju, vajuence vseh strog (brez učencev v trgovini) je pa sedaj 496. Podatki so zbrani od 312 vajuencev in se nanašajo predvsem na vajuence v Novem mestu, kjer so razmerje do najboljših. Če bi zbrali podatke tudi od vseh podeljenih vajuencev, lahko sklepamo, da bi bila podoba vajuencev v našem okraju še precej slabša.

Zakon o vajuenskih določila, da mora vsak vajuence dobiti prvo leto učenja 1000, drugo leto 1500 in tretje leto 2000 din mesečne plače. Otroške doklade so predvidene z uredbo v znesku 3000din. Na ta način bi do-

KINO

Kino KRKA Novo mesto
Od 18. do 21. junija: italijanski film TRUBADUR.
Od 22. do 24. junija: ameriški film SLED V LUKI.
Od 25. do 28. junija: ameriški film BOBNI IN THORBENTE.

Kino Jadran Kočevje
Od 18. do 20. junija: STEKLENA MENAZERILJA.
Od 23. do 27. junija: DOBRI VOJAK BUM.

Kino Črnomelj
17. in 20. junija: LA MALQUERIDA.
22. do 24. junija: PEKEL JE RAZPRODAN.
24. do 27. junija: TAJNI TOYOR.

MALI OGLASI

UKOJENKO, vajuence gospodarskega vinogradskega dela sprejmemo. Prosba po dogovoru. — Vovk, Česta herojev, Novo mesto.

»PLANINA« CEVLJARSKO PODJETJE CRNOMELJ) ugodno prodaja odvisne stroje: Obvezovalni stroj (siri mlinilo), dva čistilna stroja, več živinskih strojev. Stroji so kompletni in v dobrem stanju. Interesenti naj se javijo pri naslovu: ZELEZNA VRATA, minizirana, klet in ograjno 112 x 192 cm, ključavnice močne izdelave poceni proda. Sanki, Ljubljana, Zaloška 21.

PLODAM, dobro obnovilo številnik in železno peč. — Bedenkovič, Sentpeter pri Mokronogu.

MLINAR — izučen dobri strojn. hla. Naslov pri upravi Dolenjskega lista.

SPRODAMO sadno stiskalnico. Prodajna bolnišnica Novo mesto.

Milnska podjetja, zozor!

Splošno trgovsko podjetje Črnomelj ima na zalogi svilo za milnska sita vseh števil. Cenae ugodna! Informacije pri upravi podjetja ali v poslovilnici št. 1 — Črnomelj.

Obvestili

Dr. Feliks Kosec, specialist za nožiranje boleznih, ordinira privatno v novem bloku na Grmu v Štremburjevi ulici — Novo mesto od 15. junija dalje vsak dan od 13. do 14. ure.

Uprava za ceste pri OLO v Novem mestu obvešča, da bo okrajna cesta števil. 1512 Zbure — Skočjan — Stranje — Dobrava — Sentjernev v odseku Zbure — Skočjan od 23. junija 1954 do preklica za-

Gibanje prebivalstva v Novem mestu

Pretekli teden je bilo rojenih 5 deklic in 8 dečkov. UMRLI so: Banko Marko, upokojenec, 80 let iz Novega mesta; Razčeno vovk, ki so z nami sodelovali, najboljše zahvalo. Posebej se zahvaljujemo ljudski prostevit v Novem mestu, njenemu predsedniku, tajniku in blaginjaku; upravnikom vseh internatov zlasti tovaršini Jurčec, ki nam je bil ves čas v pomoč. Ključavničar Dima Juhdejevič pravi, da njegovim pomočnikom ter vsamv srečnemu osebju Dižalki kuhinje. Če bomo imeli priliko, bomo skušali to gostoljubno kdaj povrniti. — Mladinski pevski zbor II. gimnazije v Kranju.

Gibanje prebivalstva v Črnomlju

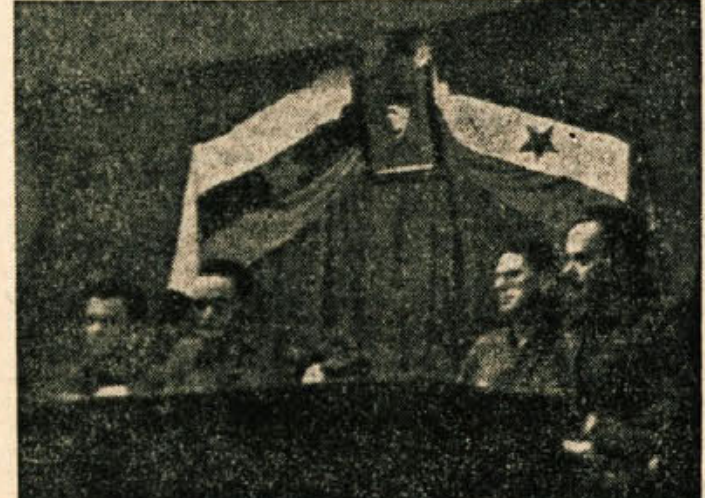
Poročili so se: Jakša Antop, delavec iz Kota, in Korček Frančiška, delavka iz Krnje. Adlesič Alojzij, mizarški pomočnik iz Čadunega sela, in Robek Marija, službenka iz Črnomlja. — Rojstev in smrti ni bilo.

Gibanje prebivalstva v Kočevju

Od 5. do 12. junija sta bila rojena dva dekca. — Poročila sta se: Štimbec Josip, kmet iz Kočevja, in Črna Turk Katarina, kmetica iz Gor.

22. julij homo praznovali v Crnomlju Med grmenjem topov je rasla in se krepila naša ljudska oblast

Tiste puste februarске dni 1944 je dobil sekretar rajonskega odbora v Gradcu Tone Kočevar zaupno naročilo: pripraviti je treba nekje dovolj velik prostor za približno 200 do 250 ljudi za važno sejo. Pripravljalo se je prvo zasedanje Slovenskega narodnoosvobodilnega odbora v

Člani predsedstva SNOS na zasedanju 1944. Od leve na desno: predsednik Josip Vidmar, sekretar Boris Kidrič, Franca Lubej in Marijan Breecelj

Crnomlju; za slučaj, da bi sovrzna letala motila zasedanje, bi ga hitro premostili v Gradcu. To je bilo treba predvideti, kajti sovražna letala so čestokrat preletala osvobodjeno ozemlje in ga bombardirala. S sekretarjem sva našla kot najbolj primeren prostor v gostilni Hanzi in ga rezervirala, ne da bi kdo drugi vedel za kakšne namene.

venske delegacije, ki se je udeležila zgodovinskega II. zasedanja AVNOJ v Jajcu. V dvoranji so se ta dan zbrali vodilni ljudje narodnoosvobodilne borbe v Sloveniji, da na temelju sklepov Zbora odposlancev v Kočevju in drugega zasedanja AVNOJ v Jajcu postavijo konkretne obil-

valne ljudi. Tak narod mora imeti bodočnost, ker jo zasluži. Toda čeprav vas že poznam, me sklepi tega zasedanja naravnost presenečajo. Ali se zavedate, kaj tu ustvarjate, med tem ko regljajo strojnice na Kolpi in grme topovi na Gorjancih, niti dobrih 15 km od tod? To, kar ste tukaj sprejeli, je najbolj demokratična oblika državne ureditve in oblasti, kar jih poznam, in ki bo, kakor sem prepričan, služila za osnovo in vzgled drugim narodom v svetu!

Prav je povedal major Jones. Naša ljudska oblast je rasla in se kalila med grmenjem topov in regljanjem strojnice, ko je povsed tekla kri. Napačno pa bi bilo trditi, da je začela rasti šele po zasedanju SNOS v Crnomlju. Za tako ljudsko oblast in državno ureditev so glasovali naši prvi borci že leta 1941, nje-nje kali so začele poganjati takrat, ko je počila prva partizanska puška. Oblike ljudske oblasti so začeli razvijati že odbori OF in prvi NOO na osvobodjenem ozemlju leta 1942. Zgodovinsko zasedanje SNOS v Crnomlju je te zametke ljudske demokratične oblasti samo utrdilo in poglobilo ter jim dalo konkretne oblike.

Ko bomo letos 22. julija praznovali ob Dnevu vstaje tudi deseto obletnico prvega zasedanja SNOS v naši partizanski Beli krajini, bomo lahko znova ugotovili, da so zgodovinski sklepi tega zasedanja granitni temelji, na katerih gradimo socialistično domovino.

Velikanski, zgodovinski pomen tega zasedanja je takrat dokaj pravilno ocenil še angleške vojske mistije major Jones, katerega je takrat že poznala vsa Bela krajina. Pazno je zasledoval poročila, razpravil in sklepe in si dal vsako stvar raztolmačiti. Na kraju je prošil za besedo in je nekako takole izjavil: »Odkar sem pri vas, vas občudujem. Občudujem vašo hrabo-robo in tako težkih okoliščinah, občudujem vaše požrtvo-

Dva dni je trajalo zasedanje; dva dni so pretresali in sprejemali demokratične revolucionarne sklepe in odloke, kakršnih od tega časa še nismo poznali. Odkod o izdajki bona kot plačilnega sredstva na osvobodjenem ozemlju, odkod o obdelavi vse plošne zemlje, odkod o dajku, deklaraciji o pravicah in dolžnostih državljanov, deklaracija o postavitvi Nacionalnega komiteja za osvoboditve Slovenije, ko bodo zato dani pogoji, odkod o postavitvi odsekov pri SNOS,

ki je bil pri vseh disciplinah razen v četvercu a krmarjem in skitu za člana, žene in mladince. Clanski četverec je v odlični formi in se pripravlja za regate v Avstriji.

Prvič bo letos kot gost nastopil VK Korana iz Karlovc, enako ki je lani na I. Dolenjski regati doživel neljub poraz od našega domaćega moštva. Novomeški veslasi se tudi letos temeljito pripravljajo na to veliko prireditev.

Kakor vidimo, bo veslaška regata precej zanimiva, saj bo enkrat startalo po pet čolnov. Ekvipni zmagovalci prejmejo pokale, ostali diplomne. Nad to veliko športno in turistično prireditev je prevelj potrošništvo LOMO Novo mesto, ki pomaga mlademu klubu, da se bo razvil v močnega tekmeča ostalih klubov in da bo pritegnil v svoje vrste čim več mladine. Veslaška zveza bo VK Krki podarila še en četverec, tako da se bo lahko tudi v Novem mestu razvijalo športno tekmovanje in zravel zdrav veslaški naraščaj.

Ko je imelo Novo mesto še krvavo sodstvo

V Vrhovčevi »Zgodovini Novega mesta« iz leta 1891 beremo med drugim, da je imelo mesto krvavo sodstvo (krvavo sodišče s pravico usmrtevanja zločincev) vse do prihoda Francozo. Medtem ko je ljubljanski magistrat (vsaj v Valvasorjevem času) sam smel izreki smrtne obsojbe, pa je moral novomeški prositi, da so mu poslali v mesto cesarskega sodnika, ki je sodišču predsedoval in vodil obravnavo.

24. oktobra so Jurmana sežagali. Ta dan je zaslužil rabelj 5 glid. 30 kr. Za pritrjanje vrvi je dobil še posebej 1 glid. 20 kr., da je odsekal zločinca glavo 1 goldinarja, da mu je odrezal lasa pa 20 krajcarjev. Za grmado, ki jo je pripravil, je dobil 1 goldinar in 30 krajcarjev; da je potegnil truplo z vrvmi na grmado, spet 1 goldinar in da je vrigel še glavo na grmado, spet goldinar. Da je truplo sežagal, je dobil nadaljnji goldinar. Ta dan je dobil tudi dva bokala vina, njegov hlapec pa 1 goldinar darila. Ko je grmada zgorela, je moral zbrati pepel v škaf in ga raztrositi po Krki; zato je zaslužil 2 goldinarja, 11 din, ko se je rabelj mudil v Novem mestu, je dobil za hrano po 1 goldinar na dan.

Ni se treba čuditi, da mestni očetje zaradi visokih izdatkov zares niso radi gledali zločincev v mestni kehi, posebno ne težkih piščkov. Zgodilo pa se je tudi, da je nek, ki se mu je ponudila prilika za bes, ni hotel zobežati. — Krvavo sodstvo so Novemu mestu vzeli Francozi; ko se je avstrijska vlada vrnila v ilirske dežele, je prešlo sodstvo v roke poklicnih juristov. Mestni zbor je sodske pravice takrat izgubil za vselej.

Okrajna lovska zveza Novo mesto je med najboljšimi v Sloveniji. V njeni pisarni je še vedno prehodna zastavica Republiške lovske zveze Slovenije, katero je zveza dobila lani leto. V zvezi je vključeno 422 lovcov. Lani je izstopilo iz lovskih vrst v okraju 45 lovcov, na novo je bilo sprejetih 58. Lovske družine so izklučile dva člana, 8 je bilo kaznovanih z denarno globo, dva pa z ukorom.

Tudi lani so novomeški lovci uspešno pokončavali roparice in lovske škodljivce, ter preganjali krivolovce. Lovski čuvaj v Hinjah je pobral nad 100 zank, ki so jih nastavil živalim brezvestneži, lovski čuvaj na Mirni pa je ujel dva divja lovca. Skupno so lani izsledili in kaznovali za lovsko tatvino 7 oseb. Od škodljivcev so lovci lani uničili enega volka, 674 potopeh psov, 371 divjih in klatačkih se mačk, 619 krugljev in skobcev, 44 jabecev, kun in vider, 516 lisic, 32 dihurjev, 11 podlasic in 2293 vran. Na posameznega lovca v okraju odpade povprečno 11 odstrelav. Za uspešno uničenje.

Uspešno pokončavanje roparic

Če bi bili brez napak, ne bi se tolikšno nastlado stikali s njimi pri drugih. Stanovitnost modričanov je samo umetnost, zapreti svojo razburjenost v srce. Sobičnost govori vse jezike in igra vse vloge, celo vlogo nesebičnosti. Kadarkočimo ljudem napake, je v tem več napuha, kakor dobrohotnosti; naši očitki ne izvirajo toliko iz želje, da bi jim te napake popravili, kolikor iz namena, prepričati ljudi, da smo sami brez njih.

MODROST STARIN

Vsi imamo dovolj moči, da prenesemo tuje slabosti. Da prenesš srečo, je treba večjih vrtn, kot da prenesš nesrečo.

Dolenjska regata v Novem mestu

Prvič bo letos kot gost nastopil VK Korana iz Karlovc, enako ki je lani na I. Dolenjski regati doživel neljub poraz od našega domaćega moštva. Novomeški veslasi se tudi letos temeljito pripravljajo na to veliko prireditev.

Kakor vidimo, bo veslaška regata precej zanimiva, saj bo enkrat startalo po pet čolnov. Ekvipni zmagovalci prejmejo pokale, ostali diplomne. Nad to veliko športno in turistično prireditev je prevelj potrošništvo LOMO Novo mesto, ki pomaga mlademu klubu, da se bo razvil v močnega tekmeča ostalih klubov in da bo pritegnil v svoje vrste čim več mladine. Veslaška zveza bo VK Krki podarila še en četverec, tako da se bo lahko tudi v Novem mestu razvijalo športno tekmovanje in zravel zdrav veslaški naraščaj.

Veslaški klub vabi na prireditev vse Dolenjce. Regata bo na Lokih ob vsakem vremenu. T. M.

Nove vojne smo se znebili

»Prosveta v Chicagu je 14. maja med drugim objavila tudi tale članek: »Ako bi Winston Churchill ne posegel vmes, bi bile Združene države danes v vojni v Indokini, pod znakom borbe proti komunistam, a dejstveno za obrambo francoskega kolonializma v Aziji.

Združene države so posegle v to imperialistično vojno že toliko, da je izgledalo, kakor se ji sploh ne bomo mogli izogniti. Dulles je grozil, Nixon preti in Knowland pripovedoval o združenih akcijah proti komunističnim agresorjem. In predsednik Eisenhower je govoril: Vse smo imeli že pripravljeno za napad na upornike v Indokini proti francoskemu kolonializmu, pa je končno Churchill starem Dullesu dejal, da Anglije na ta način ne bo potegnili v novo vojno. Rabelj mu je, da je njegova vlada za posvetovanja in sprave, ne pa za vnetja vojne. Torej — je rekel Churchill — počakajmo rajši, kako bo konferenca v Zenevi v Sveti

v smrt in Indokitajskem zato, da bi tista dežela ostala pod kontrolo francoskih milionarjev? Zakaj naj bi padali sino-vi naših industrialnih delavcev in farmerjev v Indokini ali na Kitajskem — v prid nekaterim interesom, katerim je edino za varovanje privatne svojine in za profite? Dogodilo se je, da se je tej naši politiki, torijska angleška vlada uprila in baš zato nismo v vojni.

A ob enem je čudno, da je naša sedanja vlada bolj torijska, kakor pa Churchillova v Angliji.

DROBNE ZANIMIVOSTI

Nad Torinom in okoliškimi vami so meteorologi delali rožkuse, kako bi napravili umeten dež. Polzkuš jim je popolnoma uspel, ko so spuštali v zrak balone napolnjene z nekim prahom, ki so v zraku eksplodirali. Kmalu po eksploziji je bil ves kraj, ki je že dolgo trpel zaradi suše, deležen obilnega dežja.

Pospele vrste ukrepe proti nepredvidnim šoferjem so uvedli v Libanonu, državi med Sirijo in Turčijo in so prepričani, da bodo z novo uredbo omejili prometne nesreče. Vsakega avtomobilista, ki ga ujamajo pri prenatigi vožnji bode na prvi policijski postaji ostrigili na bačin, pa naj bo to ženska ali moški.

Krava — rekorderka

Na kmetijski razstavi v Parizu je bila razstavljena tudi krava »Marie II.«, o kateri trdijo Francozi, da je najboljša molznica na svetu.

Koliko dvojčkov se rodi na svetu

Zdravstvena organizacija pri Organizaciji Združenih narodov je objavila podatke o številu dvojčkov, ki se rodijo na svetu. Na osnovi statistik, ki dajejo povprečno število za vse dežele, vidimo, da na 80 novorojenčkov pride 1 par dvojčkov. Trojčki pridejo na 6400 rojstev, četvorčki pa šele 512.000 novorojenčkov. Lani je bilo na svetu rojenih 50 petorčkov, štiri šestorčki in bil je celo en primer sedmorčkov.

STANE GABROVEC: NAJSTAREJŠA ZGODOVINA DOLENJSKE

Bolje poznamo stara pokopališča kot naselja, ki še niso raziskana. Iz njih vzemo, da so se naselili Iliri na Dolenjskem okrog l. 1000 pr. n. št. (Ostrožnik pri Mokronogu, le malo pozneje tudi Slepšek.) Sprva so morale biti naselbine redke in skromne. Grobne najdbe govore o skromnem bogastvu, ki je enako merno razdeljeno na vse. Izkopani grobovi iz tega časa nas presenetijo z izrednim bogastvom. Zamisliti si moramo preproste kmete, zlasti žnorejce, združene v rodovni skupnosti, vsak si je vse življenjske dobrine pridobival sam. Družbene razčlenitve še ni. Toda v novih prebivalcih je bila življenjska sila biološko zdravega, spretnega, v bodočnost zaupajočega rodu. Njihovo število je hitro raslo — koliko, smemo računati tudi z novimi doselitvami, je danes težko reči — v tedaj nastajajočem pridobilstvu železa pa so sami na svojih tleh našli napredne gospodarski temelji svojemu razvoju. V naslednjih dveh stoletjih (800—600 pred n. št.) so se zarigili v delo in zemljo. Ta napor in dobra zemlja bo rodila sadove: po letu 600 pr. n. št. nastopi cvetoča doba v zgodovini Ilirov. Na Slovenskem ozemlju je ta višek vezan predvsem na Dolenjsko. Ilirske Atene so na Dolenjskem. To vidimo najbolje v primerjavi z drugim slovenskim pokrajnjam, n. pr. z Gorenjsko. Tam se ne dogodi ničesar bistveno novega. Tako gostota kot bogastvo najdb skoraj preje pada kot raga. Na Dolenjskem je to bistveno drugače in razliko opazimo tudi v nekaterih važnih običajih pri pokopu mrtvih.

Na koncu te dobe, čimbolj se bližamo letu 400 pr. n. št., pa čutimo že vpad. Morda ne toliko bogastvu, kot v rahlem razkroju starih tvor. Občutljiva umetna obrt toliko zabeleži. Posode dobivajo mehke, baročne oblike. Okras je bogat, igriv. Zopet bi rekel premehek, če pomislimo na to, da se za tem skriva igriva, že lahkonost iskajoča duša naročnika in izdelovalca. Kajti, čas, ki je nastopil okrog leta 400 pr. n. št., je bil vse prej kot ustvarjen za težnje lahkonih in mehkih ljudi. V teh časih stoji že na mejah Kelti, treba je bilo misliti na trde, težke meče in čelade, ne na igrivo idilo za dobro zavarovanimi gradišč. Kelti so namreč razbili ravnotežje sil tudi med ilirskimi plemeni in preden se je utrdilo novo, trajnejše, so leta 181 pr. n. št. Rimljani že ustanovili v severni Italiji Akvilejo. V začetku morda res za obrambo, toda premečen Rimljan je vedel, da je najboljša obramba napad.

ZADNJA DOBA ILIRSKÉ SAMOSTOJNOSTI

Iliri na Dolenjskem so živelj polno življenje; prerez skozi njihovo kulturno usodino nam kaže arhaiko, to je težke, okorne forme, ki se borijo z gradivom, toda v njih čutiš silo, ki pozna le pot naprej; klasiko, to je ravnotežje moči in elegancije; barok, to je prevlada igrivosti in mehko; nad močjo in končno tudi zamiranje, ki je zamiranje močnega, toliko močnega, da je zmoežen upora (6—9 pr. n. št.), pred katerim se tresejo v sagem Rimu, ki je bil takrat na visku slave in moči. Seveda te življenjske dobe vsake kulture lahko opazujemo le na umetni obrti, na posodah, ne v plemeniti umetnosti in filozofiji, kot pri velikih sodobnikih Grkih. V tem je nepremostljiva pregrada med velikim sodobnikom Grkom in Ilirov, katerega veličina ostaja

KELTI NA DOLENJSKEM

Glavni keltski vpad na slovensko ozemlje, mislim tu predvsem na Dolenjsko, spada v dobo okrog 300 pred našim štetjem. Verjetno je v zvezi z velikim prodorom Keltoz na vzhod v Malo Azijo in z vdori na Grško in oplenitvijo grških svetišč. Del Keltoz ostane tudi na našem ozemlju, kot nam govori izrazito keltsko najdišče v Mokronogu, delno pa ostanejo vsaj na zunan, Iliri tudi neprizadeji. Toda to je res samo na zunan, Iliri tudi neprizadeji. Toda to je res samo na zunan, Iliri tudi neprizadeji. Toda to je res samo na zunan, Iliri tudi neprizadeji.

KRATEK VODIČ PO DOLENJSKEM MUZEJU

In sedaj se zopet povrtno v Dolenjski muzej Del tege, kar sem povedal, lahko sedaj sami razberete iz razstavljenih predmetov. Takoj za tako imenovanimi depožitskim najdbami iz Črmošnjice in neznanih dolenjskih najdišč so razstavljeni trije primeri zelo starih igel iz Ostrožnika, ki segajo prav na začetek ilirske dobe na Dolenjskem.